

Kvalitet i Høyere utdanning.

1.0 Innledning.

Studentparlamentet i Buskerud (senere kalt SpiB) mener at kunnskap skal deles av alle mennesker hvor utdanning gis i et fellesskap på tvers av sosiale, økonomiske og etniske skillelinjer. Slik at mennesker gis kjennskap til hverandre og hvordan lære i et samfunn kjennetegnet av frihet og likestilte muligheter og global ansvarlighet.

Kvalitet er et ladet ord, som mange fyller med ulikt innhold. SpiB mener at kvalitet er det øverste målet for norsk høyere utdanning, hvor ferdigheter og innsatsvilje til den enkelte student skal være det som er avgjørende. Kvalitet er jevnlig oppfølging av studenter gjennom studiet, hvor det gis faglig motivasjon med mål om å stimulere til nysgjerrighet, refleksjon og kritisk tanke.

SpiB mener at:

- Høyere utdanning skal i all hovedsak drives av det offentlige. Vi er positive til private supplementer som for eksempel BI.
- alle skal ha lik mulighet til å ta høyere utdanning, og mener at studiet skal være åpent.

2.0 Faglig kvalitet.

Det mest sentrale i en utdanning ved et universitet eller en vitenskapelig høyskole er den faglige kvaliteten på studentenes utdanning. Undervisningen skal være basert på forskning av høy kvalitet. Derfor er det viktig at foreleserne er forskere, for å sikre at den faglige kvaliteten ikke svekkes. SpiB mener at institusjonene innenfor høyere utdanning må sette evnen til å formidle kunnskap i fokus.

SpiB mener at både bachelor- og mastergrader skal sees på som selvstendige grader. Den kompetansen som studenten besitter etter avlagt grad, må tydeliggjøres for næringslivet.

SpiB mener at:

- Undervisning skal være basert på forskning av høy kvalitet
- Det er vitenskapelig ansatte som i all hovedsak skal undervise ved universiteter og høyskoler.
- Det skal innføres obligatoriske pedagogiske kurs for alle vitenskapelig ansatte ved alle høyere utdanningsinstitusjoner.
- Både bachelor- og mastergrader skal sees på som selvstendige grader.

2.1 NOKUT.

NOKUT er et statlig, uavhengig organ som skal sikre høy kvalitet i utdanning. Dersom ressurser ikke avsettes, og arbeidet til NOKUT ikke får tilstrekkelig økonomisk og politisk støtte til å kontrollere og bidra til høy kvalitet i høyere utdanning, vil man på sikt kunne oppleve sprikende kvalitet mellom utdanningsinstitusjoner og en generell nedgang i kvaliteten ved universiteter og høyskoler.

På bakgrunn av dette, må NOKUT sikres ressurser til å foreta kvalitetskontroller og andre lignende oppgaver, for å sikre kvaliteten i høyere utdanning.

NOKUT må også ha tilgjengelig sanksjoner som kan iverksettes dersom sviktende kvalitet oppdages. De ulike utdanningsinstitusjonene må ta hensyn til

forslagene NOKUT anbefaler. Oppgavene til NOKUT er i dag å sikre faglig kvalitet og et kvalitetssikringssystem, samt å akkreditere universiteter og høyskolene.

SpiB mener:

- At beslutninger om hvorvidt en institusjon skal være høyskole eller universitet, skal være en politisk beslutning.
- At NOKUT sine ressurser økes, slik at de kan kontrollere kvaliteten på de forskjellige utdanningene.

3.0 Forskning.

Norge har som mål at det skal brukes tre prosent av BNP (Brutto nasjonalt produkt) til forskning. Samtidig ble det i 2005 bare brukt 1,5 prosent av BNP til dette formålet. Dette viser at veien mot målet om tre prosent er lang.

Norge ligger i dag under OECD264 (Rapport nummer) gjennomsnittet på forskning og sist på statistikken av de nordiske landene.

Forskning er med på å øke vår kunnskap, og vi mener at forskningen i Norge skal drives av sterke uavhengige fagmiljøer ved universitet og vitenskaplige høyskoler. Grunnforskning drives først og fremst av nysgjerrighet og med langsiktighet som mål, mens den anvendte forskningen har en kortere tidshorisont, og skal ofte løse et spesifikt problem. SpiB mener at forskning først og fremst er det offentliges ansvar og oppgave. Næringslivet i Norge må også ta sin del av ansvaret, for at Norge skal nå målet om tre prosent av BNP til forskning.

SpiB mener at:

- Grunnforskningen må sikres en solid og stabil finansiering.
- Det Norske Sårkornfondet, som ble opprettet for noen år siden, må økes og gjelde for alle universiteter, høyskoler og vitenskaplige høyskoler.
- Anvendt forskning må sikres midler utenfor grunnforskningen.

3.1 Forskningsbasert undervisning.

Undervisning på universiteter og høyskoler skal være basert på oppdatert forskning av høy kvalitet. Derfor bør de fleste forelesere og undervisere være forskere, slik at de kan bringe elementer av egen forskning inn i undervisningen. SpiB mener derfor at forskningen bør inn fra første semester i studiet. Studenter må på et tidlig tidspunkt bli kjent med hvilke muligheter det finnes innenfor akademia. I dag gjøres disse mulighetene kjent alt for sent i studiet.

Vi mener at dette for eksempel kan gjøres gjennom studentmedvirkning i forskningsprosjekter. Da får forskningsmiljøene og studentene en fin kontakt, og dette er også en fin praksis for studenter. Det skaper større kunnskap og større eierskap til forskningsresultatene for studentene.

Mye av forskningen som gjøres av studenter brukes ikke i undervisning, og mye av forskningen på masternivå er av stor verdi. Det bør derfor sikres ordninger slik at mer av den studentlagede forskningen kommer inn i pensum og sikres at resultatene blir til allmenn nytte.

SpiB mener at:

- Undervisere og forelesere ved universiteter og høyskoler bør være forskere.
- Forskning skal inn fra første dag i studieløpet, og studentene skal knyttes tett opp til forskningsprosjekter
- Studentlaget forskning skal brukes aktivt i utforming av pensumlitteratur

3.2 Løsrevne forskningsinstitutter.

En tredjedel av norsk forskning skjer i dag ved institutter (NIBR, TØI m. fl) som

ikke er knyttet opp mot utdannings institusjoner. SpiB mener at disse instituttene bør knyttes nærmere utdanningsinstitusjonene slik at disse kan bli bedre utnyttet, og at all offentlig forskning er knyttet til høyere utdanning. Disse instituttene er i svært liten grad knyttet til undervisning, og dette er et stort tap for studentene som tar utdanning innenfor disse områdene.

SpiB mener at:

- Forskningsinstitutter som i dag ikke er det, bør knyttes til institusjoner.

4.0 Akkreditering:

De siste årene har det vært en ny utvikling i Norge hvor flere høgskoler og vitenskaplige høgskoler har fått status som universitet. I tillegg har flere høgskoler klare ambisjoner om universitetsstatus. SpiB mener at det er viktig for høgskolene å ha fokus på faglig utvikling og styrking av kvalitet i utdanning.

NOKUT sin gjennomgang av flere sentrale utdanninger i Norge har vist at det er sviktende kvalitet i flere av disse, per 2006 er kun fem sykepleierutdanninger i Norge akkreditert. I tillegg er det svak rekruttering og dårlig studentgjennomstrømning ved mange institusjoner. Selv om de nye institusjonene har fått universitetsstatus, skiller man allerede i dag mellom de eldre studiestedene ved å omtale dem som breddeuniversiteter, og de universitetene ved å omtale dem som smalere universiteter med hovedvekt på kortere profesjonsutdanninger. I Sverige, som har vært gjennom en lignende prosess, har det utviklet seg et «divisjonssystem» hvor institusjonene er i ulike divisjoner og ønsker å rykke opp i systemet. SpiB frykter at dette kan skje i Norge, og ønsker at høgskolene skal ha fokus på kvalitet fremfor kvantitet, og en utdanning som er attraktiv for studentene.

SpiB mener at:

- Det skal stilles strengere krav til forskningsvirksomhet og bredde i utdanningstilbudet dersom flere høgskoler skal bli universitet.
- Kvalitet i utdanningstilbudet og forskningen bør være det viktigste å etterstrebe for alle institusjonene, og at dette kommer foran en endring av status.

5.0 Handel med utdanning:

GATS (General Agreement on Trade with Services) er en del av WTO (World Trade Organisation), og har som formål å inkludere tjenestesektoren i regelverket for fri handel. Dette vil ha som konsekvens at land tilknyttet GATS575 avtalen vil måtte åpne alle tjenesteområder som inkluderes i avtalen for fri konkurranse internasjonalt. SpiB mener at utdanning må bli holdt utenfor GATS, siden utdanning er et offentlig gode og ikke en vare. Å åpne høyere utdanningssektoren for private aktører kan skade prinsippet om lik rett til utdanning for alle, og bidra til en ytterligere utvanning av gratisprinsippet. GATS-prosessen må gjøres mer gjennomsiktig og åpen, og interessegrupper må i større grad høres. Norge må aldri bidra til kommersialisering av høyere utdanning i GATS-avtalen, verken i Norge eller i andre land.

SpiB mener at:

- Utdanning ikke skal være en del av GATS-avtalen
- Norge må aldri bidra til kommersialisering av høyere utdanning, verken i Norge eller i andre land

6.0 Lærestedenes ansvar:

Lærestedsinstitusjonenes plikter å ta vare på studentens helhetlige læringsmiljø, i samarbeid med studentsamskipnadene. Ansvarer skal ligge hos institusjonsstyrene. Læringsmiljøet, det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. For å oppnå dette må det lovpålagte læringsmiljøutvalget gis tilstrekkelig innflytelse. Institusjonene skal også, i samarbeid med studentsamskipnadene, arbeide for å bedre studiemiljøet og studentvelferden på lærestedet. I den forbindelse er det et krav om at lærestedene stiller egnede lokaler til rådighet for studentsamskipnaden. Dette fristasjonsprinsippet omfatter også andre studentrettede tiltak som ofte drives av studentene selv, som for eksempel de lokale studentdemokratiene.

SpiB mener at:

- Alle lærestedsinstitusjoner skal være tilknyttet en studentsamskipnad.
- Studentene skal sikres tilstrekkelig innflytelse over lærestedet.
- Studentkulturelle aktiviteter er en viktig del av studietiden. Det er derfor nødvendig at lærestedene legger til rette for dette med gratis lokaler til studentforeninger, studentpuber, studentmedier og andre velferdsgoder for studentene.

6.1 Studiefinansiering:

SpiB ønsker å gjenreise heltidsstudenten. For at dette skal være en reell mulighet må studiefinansieringen være på et slikt nivå at man kan ha en akseptabel levestandard uten å ha jobb ved siden av gjennom studieårene. SpiB mener kostnadsrammen skal knyttes til Folketrygdens grunnbeløp, og tilsvare 2G.

En god studiefinansiering er viktig for å sikre lik rett til utdanning. I dag mister man stipendet hvis man ikke står i alle fag et semester, eller av forskjellige grunner ikke greier å ta alle de normerte 30 studiepoengene. SpiB mener at

tanken bak en incentivordning, hvor man får godskrevet deler av lånet til stipend hvis man står på eksamen er riktig, slik at det ikke skal være mulig å få stipend uten å være reell student. Samtidig er det problematisk hvis studenter får en altfor stor økonomisk belastning av å stryke et semester. SpiB ønsker derfor at stipendandelen skal økes til 50 prosent, hvor 20 prosent er fast, og 30 prosent er konvertibel.

SpiB mener at funksjonsnedsatte, samt studenter med psykiske problemer eller langvarig sykdom, skal ha mulighet til forsinkelse i studiene dersom dette er nødvendig.

Forsinkelsen må ikke gå ut over tildeling av lån og stipend, eller føre til større gjeldsbelastning.

For at alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning er det viktig at det offentlige legger til rette for dette, gjennom gode økonomiske rammevilkår for studentene. SpiB mener at Lånekassen er den eneste muligheten for å sikre en økonomiske ramme som sikrer alle lik rett til utdanning, lånekassen må fortsatt eies og drives av staten, for å sikre mot at profittering og kommersielle interesser skal gå foran studentens behov. SpiB vil ha en politisk styrt studielånsrente.

Studier skal aldri straffe seg økonomisk. Studenter som velger å ta mastergrad, vil komme senere ut i arbeidslivet, og dermed starte inntjeningen av pensjon senere. SpiB mener derfor at studier skal gi pensjonspoeng. Med dagens studiefinansiering sikrer det offentlige kun livsopphold i ti måneder, dette til tross for at mange studenter studerer utover disse månedene. SpiB mener at studenter også skal ha rett på ferie og vil at studiefinansieringen utvides til å gjelde 11 måneder.

SpiB mener at:

- Stipendandelen skal heves til 50 prosent.
- Studielånsrenten skal være politisk styrt
- Det skal settes i gang en ordning for inntektsavhengig tilbakebetaling av studielån.
- Lånekassen fortsatt skal eies og drives av staten
- Studier skal gi pensjonspoeng.

- Studentfinansieringen skal økes og utvides til å gjelde 11 måneder.
- Tannhelsetjenesten skal inn i folketrygdens bestemmelser.

7.0 Likestilling og inkludering

SpiB ønsker utdanningsmuligheter for alle. Likestilling og inkludering er et spørsmål om rettferdighet. Likestilling handler om å gi alle samme rettigheter og muligheter uavhengig av kjønn, bakgrunn, kultur, hudfarge, etnisitet eller funksjonsevne. Inkludering handler om at alle skal delta på likeverdig måte. Kvinner og menn, mennesker med forskjellige hudfarger og bakgrunn, og mennesker med ulike funksjonsevner må gis samme muligheter til å delta i kunnskapssamfunnet.

7.1 Likestilling av begge kjønn:

På noen studier er kjønnsbalansen svært skjev. Norge trenger kvalifiserte mennesker av begge kjønn innen alle yrkesgrupper, og SpiB mener derfor at kvotering skal tas i bruk på studier som har over 85 prosent studenter av det overrepresenterte kjønn. Pensum er de fleste steder i dag sterkt fokusert rundt mannlige, vestlige perspektiver, erfaringer og tenkere. Kvinnelige erfaringer og tenkere blir ikke tilstrekkelig anerkjent, ei heller perspektiver fra andre deler av verden, eller fra minoritetsmiljøer. SpiB mener derfor at begge kjønn og ulike kulturers perspektiver må inn i fag der dette er relevant. I 2005 var kun 17 prosent av professorene kvinner. Hvis utviklingen fortsetter som den er i dag, vil ikke Norge få likestilling i akademia før cirka 2028. Tall fra siste år viser at 60 prosent av studentene er kvinner, og kvinneandelene i stipendiatstillingene er 46 prosent. Næringslivet har den laveste kvinneandelen innefor forskning. Innenfor fagområdet medisin og helsefag utgjorde kvinnene 58 prosent av det faste vitenskapelige eller faglige personalet i 2005, og 15 prosent kvinner var innenfor teknologi. Utfordringene dreier seg om gapet mellom antall kvinnelige studenter og kvinnelige professorer, at kvinner og menn velger tradisjonelt, og at næringslivet kommer dårligst ut i likestillingsbarometeret. Økt rekruttering av kvinnelige forskere vil øke forskningskvaliteten, da dette vil føre til økt kunnskapsressurser. SpiB mener at sammensatte forskningsgrupper er mer nyskapende enn homogene forskningsgrupper. SpiB er for øremerking av stillinger der kvinner er underrepresentert. Menn som søker på helsefag der kvinner er sterkt overrepresentert bør få ekstra opptakspoeng.

7.2 Inkludering og likestilling av funksjonsnedsatte:

SpiB mener at studiestedene skal i større grad bli tilrettelagt for funksjonsnedsatte studenter. Rullestolbrukere må komme enklere fram til studiestedene. Ansvarsfordelingen mellom Lånekassen og NAV må avklares. Studenter i dag får mindre utbetalt enn minstepensjonister. Likevel får minstepensjonister dekt sine egenandeler til medisiner på blå resept. SpiB krever at studenter med kroniske sykdommer skal få dekket sin egenandelen på blå resept på samme måte som minstepensjonister gjør per i dag.

7.3 Inkludering og likestilling av etnisk minoriteter:

SpiB mener at høyere utdanning og forskning skal gjenspeile sammensetningen i samfunnet. Det er flere med etnisk minoritetsbakgrunn som tar høyere utdanning i dag, sammenlignet med resten av samfunnet. Til sammen tar 33 prosent høyere utdanning. Gjennomsnittet blant befolkningen er 32 prosent. Enkelte etnisk minoritetsgrupper er mer representert i høyere utdanning enn andre. I enkelte studier, for eksempel innen helsefag og ingeniørfag, er studenter med etnisk minoritetsbakgrunn overrepresentert. Årsaken til at mange velger tradisjonelt er mangel på informasjon om arbeidsmulighetene etter utdanning blant enkelte etniske minoritetsgrupper. Spesielt gjelder det mangel på informasjon blant foreldre, som i

mange tilfeller virker som rådgivere for sine barn. Grupper med etnisk minoritetsbakgrunn og lav deltagelse i høyere utdanning bør tidligst mulig i utdanningsløpet få informasjon om utdanningsmulighetene, samt mulighetene for arbeid etter utdanning.

8.0 Styring og ledelse

8.1 Organisering av ledelsen:

SpiB legger den akademiske friheten til grunn som et hovedprinsipp. Samtidig er institusjonene eid og finansiert av fellesskapet, og derfor er det naturlig at fellesskapet er representert i styret med eksternt oppnevnte tillitspersoner. SpiB mener at den akademiske friheten er en forutsetning for et uavhengig og nyskapende forsknings- og undervisningsmiljø, og mener derfor at representantene til de ansatte og studentene til sammen skal ha flertall. SpiB mener at rektor bør velges demokratisk ved de forskjellige institusjonene, og fungere som styrets øverste leder.

8.2 Ledelse på fakultet- og instituttnivå:

SpiB mener i utgangspunktet at demokratiprinsippet skal gjelde ved alle nivåer på utdanningsinstitusjonene, men samtidig varierer utfordringene og størrelsen ved de forskjellige fakultetene og instituttene veldig. SpiB mener derfor at hver enkelt institusjon kan velge om de skal ha valgte eller ansatte ledere på disse nivåene.

8.3 Studentdemokrati:

Studentdemokratiet er et svært viktig prinsipp, fordi studentene må få anledning til å påvirke sin egen hverdag. Institusjonene bør finansielt legge til rette for et levende studentdemokrati, og ved at studentdemokratiet skal ha reell innflytelse. Dette vil føre til et godt og levende studentmiljø, og samtidig kan dette medvike til å øke interessen for politikk og demokrati blant studentene.

8.4 Finansiering av lærestedene:

SpiB mener at staten og institusjonene bør inngå langsiktige kontrakter over minimum en fireårsperiode der staten forplikter seg til en årlig finansiering på et visst nivå for å sikre institusjonene stabilitet og rom for god og ansvarlig planlegging. Disse kontraktene kan også inneholde krav om blant annet opprettholding av fagtilbud.

Det er viktig at læringsstedene føler de blir likt behandlet i utdeling av midler og at læringsstedene får god informasjon om hvorfor midlene blir delt ut på den den måten de blir gjort per i dag.